

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Volvminibvs Comprehensvs

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. IV. Demonstratur ex Adversariorum sententia, tolli libertatem & contingentiam rerum

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](#)

ante decretum: Ergo ante illud habet veritatem determinatam. At propositio significans, est formalis, non autem objectiva; hac enim non significat, sed significatur. Ergo etiam ex veritate determinata propositionis formalis, conatur inferre determinatam veritatem objectivam futurorum contingentium, ac proinde circulum committunt virtiosissimum. Ita egregie illudissimum & sapientissimum Magister Petrus Godoy, Episcopus Oxomensis, in manuscriptis Tradicatus scientia Dei.

Probatur quartò conclusio, evertendo pricipium Adversariorum fundamentum. Si propositiones de futuro contingentib; essent veræ determinatæ, pro priori ad decretum, maximè quia in tempore futuro habebunt suam de inesse veram: v.g. ista propositio, si Deus Petrum vocaverit, consentieret, ideo secundum Adversarios, est determinata vera ante decretum, quia adveniente tempore, pro quo consenserit futurus dicatur, & conditione posita, Petrus consentieret determinata: At ex veritate propositionis de inesse, non licet colligere veritatem determinatam, in propositione de futuro, pro omni priori natura, sed ad summum pro omni instanti reali antecedenti: Ergo ruit pricipium fundamen-tam adversa sententiae. Major patet, Minor probatur. Ex aliâ veritate de præsenti, non sequitur fuisse veras propositiones de futuro, pro omni instanti natura; alias ex hoc quod Petrus modo consenseret vocationi Dei, licebit inferre fuisse consenteturum, sub conditione quod vocaretur, pro signo possibilis rerum; immo & pro signo antecedente divinam omnipotentiam, & ipsius Dei existentiam, quod nemo dicit: Ergo nec recte colligitur futuritio determinata, pro priori ad decretum, & prædefinitionem voluntatis divine.

Probatur quintò, & simili argumento aliud Adversariorum fundamentum convellitur: illi enim ex natura & vi oppositionis contradictorie, inferunt determinatam veritatem aut falsitatem in propositionibus de futuro contingentib; ante decretum: Sed ex natura & vi oppositionis contradictoria, malè infertur talis determinata veritas aut falsitas, pro priori ad divinum decretum: Ergo aliud ipsorum fundamentū corruit. Major est certa, & constabat ex verbis Patris Martini nisi referendis. Minor vero probatur. Vis contradictionis non petit quod una propositio sit determinata vera & altera falsa, pro priori ad decretum divinum; sed ad summum petit quod pro omni instanti reali, una sit vera, & altera falsa: Ergo ex vi & lege contradictionis, non bene inferunt determinata veritas aut falsitas in propositionibus contradictoriis de futuro contingentib; , pro priori ad decretum. Consequens est legitima, Antecedens vero probatur. Vis contradictionis non petit quod non propositio sit determinata vera, & altera falsa, pro omni priori: Ergo necessaria pro priori ad decretum. Antecedens est certum, alias propositiones contradictoriæ de futuro contingentib; , essent vera, etiam pro priori ad rerum possibiliterem, immo quod magis est, sequetur quod pro priori ad existentiam Dei, & ad prædicata necessaria illius, deberent verificari. Ex quo ulterius fieret, prius aliquid creaturæ esse futurum, quam Deus conciperetur existens: quod nihil absurdius dici potest. Consequens autem videtur manifesta, quia nulla est ratio probans veritatem deter-

A minatam in propositionibus de futuro contingentib; , pro priori ad decretum, ex vi & lege contradictionis, quæ pari efficaciam non militet, pro omni priori & signo imaginabili, ut constabit cùm motiva adversa sententia expendumus.

Probatur sextò conclusio destruendo aliud fundamentum Adversariorum. Si ob aliquam causam, ex vi contradictionis una ex contradictionis deberet esse determinata vera, & altera determinata falsa, maximè quia propositio disjunctiva composita ex contradictionis, v.g. ista, Petrus in his occasionibus & circumstantiis positus operabitur, vel non operabitur, habet pro illo priori determinatam veritatem, sic enim argunt Adversarii: At hæc ratio est nulla: Ergo Adversarii ruinoso nuntiuntur fundamento. Probatur Minor: Illa propositio non solum est vera, sed etiam est omnino necessaria: At nulla ex suis partibus est necessaria: Ergo veritas prædictæ propositionis non sumitur ex veritate partium, & consequenter ex eo quod sit determinata vera pro priori ad decretum, non recte colligitur determinata veritas partium illius, pro illo priori.

Confirmatur: Illa propositio non tantum est vera, pro priori ad decretum, subsecuto ad signum possibilis, sed etiam pro signo possibilis rerum: Atqui pro isto signo nulla ex suis partibus, est vera determinata, ut fatentur Adversarii: Ergo ex eo quod sit vera pro priori ad decretum, non recte colligitur determinata veritas alicujus partis, pro illo priori. Minor patet, Major probatur. Ista propositio est æternæ veritatis, non minus quam hæc: *Homo est animal rationale*: immo est veritas primorum principiorum, sicut & ista, *Quodlibet est vel non est*, quæ est unum ex primis principiis, ex soli terminis manifestum. Ergo sicut hæc propositio, *Homo est animal rationale*, quia est necessaria, gaudet veritate, pro signo possibilis rerum, terminatque scientiam necessariam Dei; ita etiam prædicta proposicio, pro signo possibilis, erit vera, scientiam necessariam terminabit.

§. IV.

Demonstratur ex Adversariorum sententia, tolli libertatem & contingentiam rerum.

Prima ratio sumitur ex ipsis principiis Adversariorum, & potest sub hac forma propoziri. Illud quod est futurum ex vi & natura oppositionis, quæ est inter duas propositiones contradictoriarum, est futurum necessariò, necessitate absoluta, & antecedente: At juxta principia Adversariorum, contingentia sunt futura, ex vi & natura oppositionis contradictoriarum: Ergo sunt futura necessariò, necessitate absoluta & antecedente. Major constat, effectus enim subsequens ad causam necessariam necessitate absoluta, eandem soritur cum ea necessitatē: Atqui vis & natura oppositionis contradictoriarum, est causa necessaria necessitate absoluta; cùm illa fundetur in hoc primo principio: *Quodlibet est vel non est*, quod nihil potest dari magis necessarium: Ergo si futuritio rerum contingentium procedat ex vi & natura oppositionis contradictoriarum, aut in illa fundetur, erit necessaria necessitate absoluta. Minor autem probatur. Ex eodem principio oriri debet futuritio in rebus contingentibus, ex quo oritur veritas objectiva in propositionibus contradictoriis, quæ de illis enuncian-

tur: cum talis veritas objectiva, supponat futuritionem in rebus contingentibus, vel sit ipsa met futuritio rerum, ut objecta intellectui divino: Atque talis veritas objectiva, secundum principia Adversariorum, oritur ex natura & vi oppositionis contradictionis: Ergo & futuritio rerum contingentium. Minor constat, ideo enim Adversarii volunt unam contradictionem de futuro contingentem esse determinatè veram, & alteram falsam ante decretum, quia sunt contradictiones, & quia talis est lex, & natura contradictionis, ut una pars debet semper esse determinatè vera, & altera falsa: Ergo veritas illa objectiva in propositionibus de futuro contingentibus, non aliunde oritur, quam ex ipsa natura contradictionis, seu oppositionis contradictionis.

221 Secunda ratio potest sic formari, Illud quod est futurum ante primum principium, & primam veluti radicem totius libertatis, & contingentia in rebus, est necessaria, & non liberè futurum; implicat enim dari, vel concipi aliquam libertatem, aut contingentiam in rebus, ante primum principium, & primam radicem illius: At juxta principia Adversariorum, res sunt futurae, saltem conditionate, ante primum principium, primamq; radicem totius libertatis, & contingentia: Ergo sunt necessaria, & non liberè futurae. Major constat, Minor vero probatur. Decretum divinum est primum principium, & veluti prima radix libertatis & contingentia in rebus: At in sententia Adversariorum, res sunt determinatè futurae, saltem conditionate, ante decretum: Ergo sunt futurae ante primum principium, & primam radicem totius libertatis, & contingentia in rebus. Minor constat, Major vero probatur ex quod divinum decretum est primum liberum, & tale per essentiam; è contra verò libertas quae est in rebus, est creata, dependens, & participata à Deo: unde cùm primum in quolibet genere, sit causa ceterorum, & illud quod est tale per essentiam, sit causa eorum quae sunt talia per participationem, manifestum est, divinum decretum esse primum principium, & primam radicem totius libertatis creatae, & participatae in rebus: sicut Sol est fons, & origo rotus lucis, & caloris in corporibus inferioribus. Ex quo principio D. Thomas supra qualibet art. 3. ex variis gradibus bonitatis, & perfectionis, qua relucit in rebus creatis, demonstrat dari unum primum ens, summe bonum, & perfectum, quod est prima causa, primumque principium totius entitatis, & bonitatis in rebus creatis.

222 Confirmatur primo: Nulla potest dari perfectio simpliciter simplex in rebus creatis, quae non procedat immediate à Deo, tanquam à primo principio, sicut nullus potest esse radius, qui non procedat à Sole, nec nullus rivulus, qui non promanet à fonte. Unde dicitur Jacobi 1. Omne datum optimum, & omne donum perfectum, de sursum est descendens à Patre luminum. Sed libertas aequalis est aliqua perfectio simpliciter simplex, quae competit solum perfectissimis & nobilissimis creaturis hucus universi, hominibus scilicet & Angelis: Ergo debet immediate procedere & emanare à Deo, tanquam à primo principio: non potest autem ab illo immediate procedere, nisi ratione liberi decreti sua voluntatis, quo efficaciter praedefinit, creaturam infallibiliter simul & liberè operaturam, & quo attingit, & causat, non solum substantiam, sed etiam mo-

A dum libertatis, & contingentie in nostris operationibus; decretum enim indifferens, ut infra dicemus, non causat, sed expectat, vel supponit liberam determinationem voluntatis humanae: Ergo si res ponantur, vel supponantur determinante futura, antecedenter ad decretum præterminans, ponuntur & supponuntur futura, ante primum principium, & primam veluti radicem totius libertatis actualis; ac proinde supponuntur futurae necessariae, & ex natura rei, non verò liberè & contingentia.

Confirmatur secundum: Futuritio quae antecedit omnem libertatem tam Dei, quam creaturarum, est necessaria, & non libera: At futuritio quae est prior decreto, antecedit omnem libertatem tam Dei, quam creaturarum: Ergo est necessaria, & non libera. Minor quantum ad primam partem constat, cùm enim decretum sibi liberta determinationem voluntatis divinae, evidens est quod futuritio quae est prior decreto, est prior libertate divinae. Probatur vero quantum ad secundum: cùm enim omnis libertas creata, sit participata à divina, & quod est tale per participationem, non possit esse, nec concipi in eu-
ligno, in quo adhuc non est, nec concipitur illud quod est tale per essentiam, manifestum est futuritionem rerum contingentium, non posse esse, vel concipi ut liberam, per ordinem ad voluntatem creatam, in signo antecedenti decretum, in quo nullum adhuc est, nec concipitur exercitium libertatis in creaturis, nec illa libera determinationem voluntatis divinae, circa res creatas, & illarum existentiam, vel futuritionem.

Confirmatur tertio: Libertas divina & humana essentialiter inter se subordinantur, & se habent per modum primi, & secundi liberi: unde cùm repugnet quod aliquid præcedat primum alicuius ordinis, & non præcedat secundum, si essentialiter subordinatum, implicat quod futuritio rerum contingentium, antecedat decretum, & liberem determinationem voluntatis divinae, & non præcedat similiter electionem, ac determinationem voluntatis humanae. Sicut repugnat quod aliquis motus corporalis, sit prior motu primo mobilis, & posterior motibus alicuius corporis in celestium inferiorum, quae illi subordinantur, & ab ejus impulsu, & motione dependent.

Tertia ratio quam supra insinuavimus, potest sub hac forma breviter proponi. Quod convenit alicui ex se, & ex sua natura, convenit ei necessaria, & non liberè, seu contingentia: At futuritio quae antecedit decretum, convenit rebus ex se, & ex sua natura: Ergo convenit illis necessaria, & non liberè. Major constat, Minor vero probatur. Illud quod non convenit rebus ab extrinseco, competit illis ex se, & ex sua natura: Sed futuritio quae antecedit decretum, non competit rebus ab extrinseco: Ergo illis cōpetit ex se, & ex sua natura, Minor probatur. Futuritio non potest convenire rebus ab alia causa extrinseca, nisi vel à Deo, vel à causa secunda: Sed ante decretum non potest illis convenire, nec ex causitate Dei, nec ex efficientia alicuius agentis creati: Ergo non potest illis convenire ab extrinseco. Minor quantum ad primam partem est evidens, cùm enim Deus non sit agens naturale, sed liberum, nullus potest in eo esse vel concipi causalitas, antecedenter ad liberum decretum sua voluntatis. Probatur vero quantum ad secundam. Cùm omne agens creatum sit subordinatum

natum Deo in agendo, & ab eo essentialiter dependens, non potest esse vel concipi ut agens, & ut exercens aliquam causalitatem circa alias res creatas, in eo signo rationis, in quo Deus non est, nec concipitur, ut liberè agens; alioquin talis lebens creatum, esset & conciperetur ut prima causa, & primum principium talis effectus: Ergo futuritio non potest competere rebus ante decretum, ex efficientia seu causalitate alicuius agentis creatus.

¹²⁶ Ultima denique ratio, quam etiam supra attingimus, & quam egregie prosequitur Sanctus Thomas lect. 13. super cap. 8. Periherm. fundatur in eo quod omne quod est verum & futurum pro omni signo imaginabili, est tale necessario, & ex natura rei, & non liberè seu contingenter. Ut enim ibidem cum Aristotele discutitur S. Doctor: *Si semper ponitur aliquid esse praesens, vel futurum, non potest non esse quin illud sit praesens, sed quod non potest non esse, idem significat ac quod est impossibile non esse: quod autem est impossibile non esse, necesse est esse.* At juxta principia Adversariorum, veritas objectiva, & determinata futuritio, convenit contingentibus pro semper, & pro omni signo rationis imaginabili: Ergo convenit illis necessario, & ex natura rei, non verò liberè & contingenter. Minor constat ex supra dictis, nam juxta principia Adversariorum, veritas objectiva, ac proinde determinata futuritio, convenit rebus contingentibus ex natura & vi oppositionis contradictionis, quae habent vim in omni signo imaginabili, cum contradictione funderetur in illo primo principio. *Quodlibet est vel non est, quod est verum pro omnib[us] instanti, & signo rationis excogitabili:* Ergo &c.

§. V.

Duo corollaria precedentis doctrine.

¹²⁷ Ex dictis in primis habetur, Adversarios qui se libertatis patrolos & vindices profitesur, re ipsa esse ejus destructores, ac peremptores; eamq[ue] in suo primo principio, primaq[ue] veluti radice, extinguere ac præfocare; in eo scilicet quod docent, contingentia habere veritatem objectivam, & futuritionem determinatam antedecutum, & determinationem voluntatis divine, qua (ut ostendimus) est primum principium, & prima veluti radix totius libertatis & contingentia in rebus creatis. Quare D. Thomas, ut conciliet libertatem & contingentiam rerum cum divinis decretis, semper recurrit ad efficaciam voluntatis divinae attingentis non solum substantiam, sed etiam modum libertatis in nostris operationibus: ut videri potest i. parte quarti, art. 8 quest. 22. art. 4. quest. 23. art. 6. 1. 2. quest. 10. art. 4. ad 1. in 2. ad Annibaldum dist. 44. quest. 1. art. 4. ad 4. 1. Periherm. lect. 14. ubi sic loquitur. *Voluntas divina est intelligenda ut extrahendit entium existens, velut causa quedam profundens totum ens, & omnes ejus differentias.* (Quam pulchra consideratio ad habendam divinam magnitudinem ubique præsentem!) Sunt autem differentiae entis, possibile, & necessarium, & ideo ex ipsa voluntate divina originantur necessitas & contingentia in rebus &c. Idem habet 6. Metaph. lect. 3. ubi etiam videndum est.

¹²⁸ *Habes secundò, futura contingentia absoluta, vel conditionata, in propositionibus contradictioni.* Tom. I.

A tori oppositis, seu in vi, & lege contradictionis, non posse certò & determinatè à Deo cognosci, antecedenter ad decretum, ut docent Recentiores. Ut enim ostendimus, vis contradictionis non magis petit veritatem unius partis determinata, v.g. affirmativa, quam alterius, scilicet negativa; sed tantum exposcit quod illæ sint incompossibilis in veritate, vel falsitate: At in medio indifferenti non potest sciri aliquid determinatum, ut constat ex supra dictis contra Molinam: Ergo in propositionibus contradictioniis, ex vi contradictionis, non possunt futura contingentia, ut determinatè vera, vel ut determinatè falsa cognosci.

§. VI.

Respondetur argumentū adversa sententia.

Arumenta Adversariorum in hac materia, ¹²⁹ A valde frigida ac jejuna sunt; ex dictis enim satis apparet, quam sit infirmum ac imbecille fundamentum, quod ex vi contradictionis desumunt, ita argumentantes. Vis contradictionis exigit, ut una ex contradictioniis sit determinatè vera, & altera determinatè falsa: At istæ propositiones, si vocavero Petrum in tali occasione, consentiantur. Et si vocavero Petrum in tali occasione, non consentiantur: sunt contradictioniæ, priori ad decretum divinum: Ergo pro priori ad decretum, una illarum est determinatè vera, & altera determinatè falsa; & consequenter Deus prout sic illas cognoscit, ante decretum voluntatis suæ.

Confirmant hoc argumentum, ex eo quod ¹³⁰ propositionis disjunctiva, constans ex illis contradictioniis, est vera, pro priori ad decretum, determinatè veritate: At veritas disjunctivæ, ex veritate alicuius partis desumitur, & consequenter determinata illius veritas, ex determinata veritate alicuius partis dependet: Ergo aliqua pars prædictæ disjunctivæ, debet esse determinatè vera, pro illo priori ad decretum divinum; & consequenter poterit à divino intellectu, pro illo priori, ut determinatè vera cognosci.

Ad hoc argumentum, quidam ex nostris respondent, concessa Majori, negando Minorem; scilicet quod pro priori ad decretum, illæ propositiones sunt contradictioniæ; Nam pro illo priori, non sunt propositiones, è quod Deus pro illo priori, nihil de futuritione, aut non futuritione concipiat, & propositionis significare non possit, nisi mediante conceptu: unde hæ voces, *homo est animal, prolatæ à pittaco*, non sunt propositiones, quia proferens illas, nihil de re concipit: cum autem ad contradictionem necessario debeat supponi essentia propositionis, consequens fit quod inter illas, pro priori ad decretum, non sit contradictionis.

Hanc solutionem & probo, & laudo, aliter tamen arguento respondeo, nempe distinguendo Majorem: Vis & natura contradictionis exigit, ut una ex contradictioniis sit determinatè vera, & altera determinatè falsa pro omni instanti reali, concedo Majorem: pro omni priori natura, nego Majorem, & concessa Minor, nego Consequentiam; & insto in signo possibilitatis, & in signo antecedenti; nempe prædicatorum quæ Deo necessario conveniunt, in quibus nulla ex ipsis propositionibus potest esse vera aut falsa determinatè, & tamen potest idem argumentum pro illis signis formari. Insto etiam in propositionibus de præsen-